

Projecte de recerca:
Identificació i anàlisi de pràctiques socials i
educatives des d'una perspectiva multidimensional
i interseccional per a fer front a la pandèmia

Convocatòria "Pandèmies 2020"

Informe de resultats

ANÀLISI DE LES RESPOSTES D'INFANTS I ADOLESCENTS ALS QÜESTIONARIS

4 NOVEMBRE 2022

INFANTS,
JOVES I
COMUNITATS
RESILIENTS

Equip de treball

Anna Planas
Carme Montserrat
Carme Trull
Carol Puyaltó
Carolina Martí
Gemma Crous
Judit Fullana
Judit Gallart
Laura Corbella
Maria Pallisera
Montserrat Vilà

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0

Internacional de Creative Commons (CC BY-NC-ND 4.0).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ÍNDEX

---

1. Introducció	4
2. Apunt metodològic	5
2.1. Participants	5
2.2. Instruments i procediment	6
2.3. Anàlisi de dades	7
2.4. Aspectes ètics	8
3. Principals resultats	9
3.1. Presentació de les dades quantitatives	9
3.2. Presentació de les dades qualitatives	11
3.2.1. Suport de la família / nucli de convivència	11
3.2.2. Suport del centre educatiu	15
3.2.3. Suport de les activitats de lleure	19
3.2.4. Suport de la xarxa veïnal i associativa	21
3.2.5. Comentaris addicionals per part d'infants i adolescents	29
4. Conclusions	33

1. INTRODUCCIÓ

El projecte de recerca “Infants, joves i comunitats resilents: identificació i anàlisi de pràctiques socials i educatives des d’una perspectiva multidimensional i interseccional per a fer front a la pandèmia” va ser guanyador en la convocatòria PANDÈMIES 2020 de l’AGAUR de la Generalitat de Catalunya, i per tant, finançat per aquesta. L’equip està format per membres de diferents grups de recerca¹ de la Universitat de Girona, la qual lidera el projecte, i la Universitat Autònoma de Barcelona i és interdisciplinari dels àmbits de la pedagogia, psicologia, treball social, educació social, sociologia, antropologia i geografia. Compta amb la participació de setze persones agents clau, vinculades a l’administració autonòmica i ens locals, així com a fundacions i teixit associatiu. Compta també amb un consell assessor format per quatre experts dels Estats Units, Austràlia, el Regne Unit i Irlanda². Es poden consultar els detalls a la [pàgina web del projecte](#).

L’objectiu general de la recerca ha estat el d’identificar les ‘pràctiques resilents’ que han sorgit durant el període d’estat d’alarma declarat a Catalunya (març 2020-maig 2021) i aportar mesures específiques d’avaluació i promoció de processos de resiliència comunitària en situacions d’adversitat. El projecte s’ha centrat en la població d’infants i joves de cinc territoris concrets de Catalunya: Celrà, Districte de Ciutat Vella de Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell, seleccionats atenent el criteri de diversitat socioeconòmica i urbana.

A nivell teòric, el projecte s’ha emmarcat en una concepció integral i àmplia del que entenem com a ‘comunitats resilents’, és a dir, aquelles capaces de disposar, desenvolupar i implicar els recursos personals, socials i comunitaris per fer front a situacions i ambients caracteritzats pel canvi, la disrupció i la incertesa, com ha estat la pandèmia provocada per la COVID-19. La seva anàlisi i comprensió s’ha plantejat a partir de quatre objectius:

- a) Identificar les ‘pràctiques resilents’ que han sorgit durant la pandèmia i aportar mesures específiques d’avaluació i promoció de processos de resiliència comunitària en situacions de pandèmia, tot centrant l’atenció a col·lectius vulnerables d’infants i joves.
- b) Analitzar la interseccionalitat entre col·lectius i la transversalitat de la resiliència.
- c) Construir un model d’anàlisi que permeti conèixer i potenciar les pràctiques resilents en una comunitat tant per fer front a la pandèmia com a les conseqüències que se’n deriven.
- d) Difondre i internacionalitzar la metodologia i resultats.

El projecte s’ha desenvolupat en cinc fases metodològiques: (1) Anàlisi documental (2) **Recull de dades quantitatives, amb mostra representativa d’infants (10-17 anys)** i intencional amb joves (18-29 anys), (3) Recull de dades qualitatives amb entrevistes i grups de discussió, (4) Geolocalització de les dades, (5) Construcció d’un model d’identificació i anàlisi de pràctiques resilents (6) Disseminació. En aquest informe es presenten els resultats corresponents a la segona fase, la del recull d’una **mostra representativa d’infants i adolescents entre 9 i 17 anys**.

---

¹Liberi. Grup de recerca en Infància Joventut i Comunitat (UdG); Recerca en Diversitat (UdG); CISA - Grup de Recerca en Ciències Socials Aplicades (UdG); Cultura i Educació (UdG); Laboratori d’Anàlisi i Gestió del Paisatge (UdG); Grup d’Anàlisi de Polítiques Educatives i de Formació (UAB).

² Es poden consultar: <https://www.udg.edu/ca/grupsrecerca/liberi/infants-joves-i-comunitats-resilents>

2. APUNT METODOLÒGIC

2.1. Participants

Han participat 1216 infants i adolescents d'entre 9 i 18 anys (M= 14,3; DT=2,468) alumnes de centres educatius de Celrà, Ciutat Vella de Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell, contestant un qüestionari de preguntes tancades i obertes en relació amb les experiències viscudes d'ajuda durant la pandèmia, especialment durant el temps de confinament. De l'etapa de primària han participat alumnes dels cursos de 4t a 6è, de 3r i 4t de l'ESO i, de l'etapa postobligatòria, tant alumnat de cicles formatius com de batxillerat. També vam comptar amb la participació de centres d'educació especial.

Es va enviar el qüestionari a tots els centres educatius dels municipis (i districte). De tots els centres educatius ubicats en aquests territoris, van participar 26 centres en total dels quals 3 són centres d'educació especial, el que representa un 26% del total de centres de primària i secundària. La participació ha estat desigual entre els territoris. Així, a Celrà i Palafrugell la representació ha estat més alta que a la resta dels territoris (Taula 1). Tot i que a Palafrugell i el districte de Ciutat vella de Barcelona no tenien centres educació especial dins del seu territori, en el cas del primer es va contactar amb el de Palamós, que acull a població de Palafrugell, i amb quatre de fora del districte de Ciutat Vella.

Taula 1. Centres educatius dels territoris (total i mostra)

	Públiques	Privades	Total mostra	Centres de primària i secundària	% de la mostra s/ el total de centres
Barcelona	5	1	6	32	18,8%
Celrà	3	0	3	3	100%
Girona:					
Centres ordinaris	6	1	7	40	17,5%
Educació especial			2	2	100%
Olot:					
Centres ordinaris	1	1	2	12	16,7%
Educació especial			1	1	100%
Palafrugell	4	1	5	10	50%
Total			26	100	26%

En canvi, si ens ho mirem pel nombre de l'alumnat que ha contestat (Taula 2), Palafrugell, Olot i Girona conformen tres quartes parts de la mostra. La majoria dels centres que han participat són públics.

Taula 2. Nombre d'alumnes segons territori de l'escola

Municipi del centre educatiu	N	%
Barcelona (Ciutat vella)	112	9,2
Celrà	166	13,7
Girona	299	24,6
Olot	289	23,8
Palafrugell	350	28,8
Total	1216	100

Les característiques de la mostra resultant es poden observar a la Taula 3. A l'hora de formular les preguntes s'ha tingut en compte la diversitat de gènere, amb un 2,6% de participants que s'identifiquen dins el gènere no binari; la diversitat del nucli de convivència, amb un 1,6% de la mostra que viu en acolliment familiar o residencial; i el país de naixement, amb un 9,5% de l'alumnat nascut a l'estranger i un 34,1% amb pares o mares nascuts fora d'Espanya.

Taula 3. Característiques dels infants i adolescents de la mostra

Característiques	N	%
Gènere		
Noi	545	45,0
Noia	635	52,4
No binari	32	2,6
Tipus de llar habitual		
Amb la meva família	1179	97,8
Família d'acollida	11	0,9
Centre residencial	9	0,7
Altres	6	0,5
Germans		
Sí	1047	86,5
No	164	13,5
Lloc de naixement infant		
Espanya	1084	90,5
Estranger	114	9,5
Lloc de naixement progenitors		
Espanya	801	65,9
Estranger	414	34,1

Pel que fa a les característiques de l'alumnat i el seu centre educatiu (Taula 6), la major part de les respostes han vingut de l'ESO (bàsicament 3r i 4t), seguides de cicles formatius i batxillerat, i quasi una quarta part de primària (23,7%). Un 0,9% que estan escolaritzats en centres d'educació especial. Hi ha un 7,2% de l'alumnat en etapa obligatòria que ha repetit algun curs.

Taula 4. Característiques de l'alumnat i els centres educatius de la mostra

Etapa escolar	Ne. Alumnes	%
Primària	288	23,7
Secundària	495	40,7
Post-obligatòria	433	35,6
Repetició d'algun curs (ed. obligatòria)		
Sí	56	7,2
No	719	92,8
Tipus de centre educatiu		
Ordinari	1205	99,1
Especial	11	0,9

2.2. Instruments i procediment

Durant els primers mesos del curs 2021-22 es va sol·licitar la col·laboració dels centres educatius per administrar el qüestionari *online*, als grups-classe dels cursos de 4t a 6è de primària, de 3r i 4t d'ESO i de cicles formatius i batxillerat, així com centres d'educació especial. Es va demanar autorització tant al Consorci d'Educació de Barcelona com als Serveis territorials d'Educació de Girona. Des de l'equip de recerca es va explicar la recerca als centres, el procediment de l'administració del qüestionari al grup-classe per part del professorat, així com si es valorava per part del centre la conveniència que una persona de l'equip es desplaçés per explicar a l'alumnat d'aquests cursos el qüestionari i s'estigués amb ells i elles mentre el contestaven. El qüestionari era totalment anònim, d'autoadministració i

l'alumnat participant podia donar el seu consentiment a través del mateix abans d'iniciar-lo. Prèviament, però, els que eren menors de 14 anys havien d'haver obtingut el consentiment informat dels seus pares, mares o tutors/es legals. Es va adquirir el compromís d'enviar-los els resultats un cop s'haguessin analitzat.

En el disseny del qüestionari, s'ha tingut sensibilitat vers la diversitat en tant que s'ha volgut contemplar que els diferents col·lectius vulnerables poguessin participar donant la seva opinió. Per aquest motiu, s'ha elaborat l'instrument amb un llenguatge accessible, comprensible i adequat amb l'edat i altres possibles elements de desigualtat com la diversitat funcional i situacions d'acolliment residencial o familiar. S'ha elaborat una versió adaptada per l'alumnat dels centres educació especial.

El qüestionari comptava amb preguntes corresponents a les 5 dimensions d'anàlisi de resiliència educativa comunitària derivat del marc teòric de la recerca³ i que es concretaven en:

- Dimensió 1. Acompanyament i personalització (ajuda i acompanyament rebut, tipus de suport, necessitats i preocupacions, participació, i aprenentatges i satisfacció de suport rebut)
- Dimensió 2. Identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius existents en la comunitat
- Dimensió 3. Acció col·lectiva i cultura participativa
- Dimensió 4. Comunicació i informació
- Dimensió 5: Governança i lideratge

Totes les dimensions tenien, per una banda, preguntes tancades (dicotòmiques, d'opció múltiple, d'escala Likert d'acord o freqüència i una escala de satisfacció d'11 punts) i per l'altra, tenien 8 preguntes obertes, de text lliure.

Totes les preguntes estaven situades especialment durant el temps que els nens i les nenes han estat confinats i confinades. D'aquesta manera, s'han emmarcat els límits de com pensar o posicionar-se davant de cada pregunta. Es va realitzar una validació interna de l'instrument i, posteriorment, es va completar una fase de pilotatge amb 6 noies i noies entre 10 i 17 anys, modificant i finalment establint la versió definitiva.

Per revisar els models de qüestionaris, així com el procés de disseny i validació, vegeu l'informe d'instruments a la [pàgina web del projecte](#).

En aquest informe es presenta, en primer lloc, un resum breu de les dades quantitatives obtingudes a partir del qüestionari i, en segon lloc, una anàlisi extensa de les respostes a les preguntes obertes.

2.3. Anàlisi de dades

Per les dades quantitatives, es presenta una breu descripció estadística dels resultats generals del qüestionari, vinculada als enllaços a la plataforma de dades on es pot consultar la informació de manera més extensa i dinàmica i segregada per variables.

Per les dades qualitatives, s'ha fet una anàlisi de contingut temàtic, procedint a la codificació i categorització de les respostes de les preguntes obertes. S'ha seguit un mètode inductiu on les

---

³ Veure més detall a: Iglesias, E., Esteban-Guitart, M., Puyaltó, C., & Montserrat, C. (2022). Resiliència educativa comunitària frente a la Pandemia COVID19. Dins de S. Olmos-Migueláñez, MJ Rodríguez-Conde, A. Bartolomé, J. Salinas, FJ Frutos-Esteban, FJ García-Peñalvo (Eds), *La influencia de la tecnología en la investigación educativa post-pandemia*, pp 105-117. Octaedro.

categories i subcategories d'anàlisi han emergit de la lectura, codificació i recodificació del text, sota l'acord d'interjutges. Les categories generals que s'han establert són, principalment, tres: i) Suport instrumental, ii) Suport emocional iii) Suport informacional. També s'han dut a terme anàlisis desagregats per gènere.

Dels 1216 alumnes participants en el qüestionari, 973 van escriure respostes de text en algunes d'aquestes preguntes, el que representa el 80% del total. En cada pregunta es fa constar el nombre d'alumnes, tot i que finalment s'analitza per nombre de respostes donat que cada infant podia escriure varies respostes. En l'apartat de resultats s'especifica el nombre de respostes i de cites que ha obtingut cada pregunta, així com les diferències per gènere.

2.4. Aspectes ètics

La recerca disposa del dictamen favorable del Comitè d'Ètica i Bioseguretat de la Recerca de la Universitat de Girona (Codi: CEBRU0028), en el que es fa constar que es compleixen els requeriments ètics exigibles en tot el procés d'investigació.

3. PRINCIPALS RESULTATS

Es presenta, en primer lloc, una síntesi dels resultats quantitatius obtinguts a partir de les preguntes tancades del qüestionari i, en segon lloc, l'anàlisi extens de les preguntes obertes.

3.1. Presentació de les dades quantitatives

Les respostes quantitatives dels qüestionaris adreçats a infants i adolescents entre 10 i 17 anys es poden consultar mitjançant gràfics i taules a la presentació interactiva de PowerBi a la [pàgina web del projecte](#). A cada diapositiva hi ha uns filtres (normalment ubicats al dreta o a la part superior de cada una) que fan possible visualitzar les resultats segons es prefereixi, així podem escollir veure les respostes segons el gènere de qui ha contestat, o l'etapa escolar, l'origen dels progenitors i població. Per tant, en aquest informe es redacten només a tall de resum, els resultats principals més destacables:

- El pes i **responsabilitat de l'acompanyament** a infants i adolescents durant la pandèmia ha recaigut sobretot en el nucli familiar més proper, amb un pes remarcable a la figura de la mare (83% considerant els valors "molt" i "totalment⁴") seguida pel pare (67,47%). Amistats, germans/es, avis/es i companys/es de classe els segueixen per aquest ordre. S'observen diferències pel que fa a les persones binàries que consideren que han rebut menor ajuda. En el cas del professorat, a primària el suport percebut d'aquest és molt més elevat (51,84%) que el que es percep a secundària (18,71%), i el suport percebut de les persones entrenadores d'esport assoleix al voltant del 33% per a totes les edats, en canvi el de les monitores d'extraescolars té més pes pels infants de primària. El veïnat no s'ha percebut gaire com un agent de suport durant la pandèmia.
- La meitat de les persones participants, **si van tenir algun problema que els preocupava** durant el confinament, el van explicar a algú (en major mesura les noies i l'alumnat de primària) i ho van fer majoritàriament a la mare. Aproximadament una tercera part dels participants van optar per callar i no explicar el problema a ningú (sobretot entre els de l'ESO), sobretot les persones no binàries. Una cinquena part de la mostra manifesta no haver tingut cap problema (més sovint els nois).
- La **família** va donar un suport emocional (58,14%) a infants i adolescents (més sovint les noies i a la post obligatòria) i, en menor mesura, un suport instrumental (33,49%). Alguns infants no es van sentir ajudats per la família (2,67%), més sovint entre les persones no binàries (6,67%) i en la secundària (5,38%). En canvi, els **centres educatius** van oferir sobre tot un suport majoritàriament instrumental (58,75%, més sovint les noies i la post obligatòria), i, en menys casos un suport emocional (19,11%, més en les noies i a primària) o cap suport (18,39%). El suport instrumental s'ha fonamentat en continuar adquirint continguts del temari del curs. Les **activitats extraescolars** també van oferir un suport instrumental en gairebé la meitat dels casos (48,74%, sobretot per part de les noies i l'etapa post obligatòria i amb els fills progenitors espanyols). En menor mesura un suport emocional (20,1%, més en les noies i en l'etapa post obligatòria) o cap ajuda (23,87%, més en els nois i a la primària).
- Infants i adolescents estan molt **satisfets/es amb l'ajuda rebuda amb la família** (mitjana de 8,25 sobre 10), però menys amb els centres educatius (M=4,77), les activitats escolars (M=3,41), i amb el veïnat (M=3,15).
- El que més **necessitaven infants i adolescents** durant la pandèmia era veure les amistats (71,41%, a molt i totalment), altres membres de la família (67,08%) i sortir a l'exterior (60,58%). Els que més

---

⁴ Les preguntes tenien una escala likert de 5 punts, on l'1 era gens d'acord i el 5 totalment d'acord. Aquí es presenten els resultats sumant els percentatges dels valors 4 (molt) i 5 (totalment d'acord).

ho afirmen són les noies i els infants de primària. En menor mesura apareix tenir un espai de joc (43,98%), referents per parlar d'emocions (37,14%), informació sobre la pandèmia (43,35%) o materials escolars (35,39%).

- D'altra banda, **el que més els hi ha preocupat és contagiar al nucli familiar** (70,31%, a molt i totalment) i que els pares perdessin la feina (56,31%), seguit de treure males notes (47,2%), perdre amistats (42,05%) o contagiar-se (42,05%) i també el fet de no poder connectar-se a classe, participar d'extraescolars, tenir intimitat o les discussions familiars. També en les noies i a l'educació primària aquestes preocupacions s'accentuen.
- Els **aprenentatges** que han fet estan relacionats majoritàriament amb la capacitat d'adaptació a la situació derivada de la pandèmia (64,56% a molt i totalment, més sovint entre les noies) i l'ús de les TIC (53%), i la seva utilització per estar amb les amistats (50%), sobretot per part de l'alumnat de primària; a més de ser autònoms amb els deures (43,76%). Interessar-se per l'actualitat, fer tasques de la llar i compartir més espais han estat també aprenentatges fets.
- Els **espais i serveis** considerats més importants són els de **salut** (60,72%), els **educatius** (55,37%) i d'**esport** (52,38%) i menys aquells espais d'acció col·lectiva o comunitaris com espais **culturals** (33,99%), de **lleure** (23,57%), **serveis socials** (21,1%) o **associacions de veïns** (18,6%). En les dades desagregades, s'observen diferències per gènere i per edat. Les noies han donat generalment més valor als centres de salut i als educatius, mentre que els nois valoren en major mesura els serveis esportius i les persones no binàries els serveis culturals. Segons l'etapa escolar, els infants a primària destaquen els centres educatius, mentre que els de secundària fan major èmfasi a la importància dels esportius, mentre que ambdós grups atribueixen molt de pes als de salut.
- Una tercera part dels **infants i adolescents pensa que no va poder ajudar en res**, afirmació més freqüent per part dels nois (40% respecte d'un 22,22% de les noies). Dels que sí que van poder ajudar, més del 60% va proporcionar suport emocional, més les noies (42,78% respecte d'un 29,33% dels nois); com instrumental.
- Respecte a la pregunta de si durant el confinament **el veïnat** s'ha ajudat més que mai, gairebé un 50% està d'acord que s'ha ajudat poc o gens; un 22,07% coincideixen que s'ha ajudat molt o totalment i un 28,77% que ni poc ni molt, percentatges similars sobre si alguns veïns i veïnes han ajudat especialment als infants, i sobre si alguns nois i noies s'han organitzat per ajudar altres persones. En termes generals, doncs, la majoria dels infants i joves d'entre 10 i 17 anys afirmen majoritàriament que no s'han produït moltes situacions d'ajuda durant la pandèmia i no es destaquen diferències molt significatives en funció del gènere, l'etapa escolar, el territori i la nacionalitat, potser s'aprecia una tendència en els municipis més grans, on hi ha menys percepció de situacions de suport.
- L'**accés a la informació** per saber què era la COVID-19 i les mesures de confinament va ser principalment a través de la televisió (87,57%), de part de les mares i els pares (78,93%), de les xarxes socials (76,21%), del professorat (60,66%) i amb les seves amistats (54,98%). En menor mesura, dels/les companys/es de classe (52,51%), per internet (49,38%) o per la ràdio (33,83%).
- La meitat d'infants i adolescents se senten igual de **feliços** que abans de la pandèmia (52,72%, amb més freqüència els nois), mentre que el 23,89% senten que son menys feliços (més sovint les noies) i el 23,39% senten que ho són més.

3.2. Presentació de les dades qualitatives

Els resultats es presenten segons els enunciats de les preguntes. Cada pregunta ve categoritzada segons el tipus de suport que han rebut, han donat, han observat o bé no han tingut i les subcategories que han emergit dins de cada un d'ells. També dins de cada pregunta es mostra una taula on es poden observar les diferències del tipus de suport segons gènere (noi, noia, no binari), amb diferències estadísticament significatives en la primera opció de resposta a totes les preguntes. En termes generals, les noies han escrit més respostes que els nois i fan més referència al suport emocional, comparat amb els altres tipus de suports, però amb matisos importants segons sigui el tema que es tracta.

3.2.1. Suport de la família / nucli de convivència

La pregunta: “**Si la família (o l'educador/a, en cas de viure en centre residencial) et va ajudar, en quines 2 coses et va ajudar més durant el temps de confinament?**” va ser contestada per un total de 860 alumnes (el 70,7% del total de la mostra). Hi podien escriure dues respostes. El nombre de cites que hem comptat a cada resposta és el següent:

- N^o respostes 1a opció: 860
- N^o respostes 2a opció: 633
- N^o total de cites: 1493

Taula 5. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre el suport familiar o del nucli de convivència (N=860)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	N ^o cites	%
Emocional	Suport per gestionar les emocions	365	
	Entreteniment – evitar l'avorriment	353	
	Conviure, parlar	85	
	Companyia, no sentir-se sol/a	83	
Total suport emocional		886	59,3%
Instrumental	Suport als estudis	270	
	Organització i rutines diàries	94	
	Alimentació	70	
	Fer esport- exercici	27	
	Aconseguir wifi i connectivitat	37	
	Suport econòmic	7	
Total suport instrumental		505	33,8%
Total suport informacional	Protecció contagis – informació COVID	54	3,6%
No proporcionat (No em van ajudar)		23	1,5%
No necessari (No ho vaig necessitar)		15	1%
Ajuda inespecífica		10	0,7%
Total cites		1493	100%

Taula 6. Tipus de suport familiar segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	50,1%	64,9%	53,3%
Total suport instrumental	38,9%	29%	33,3%
Total suport informacional	4,2%	2,8%	0%
No proporcionat (No em van ajudar)	3,4%	2%	6,7%
No necessari (No ho vaig necessitar)	2,6%	0,9%	6,7%
Ajuda inespecífica	0,8%	0,4%	0%
Total	100% (44,7%)	100% (53,6%)	100% (1,8)

Es va demanar a l'alumnat participant que concretessin 2 coses en les quals la família els va ajudar durant el període de confinament (Taula 5). Els infants i adolescents apunten el **suport emocional** com l'ajuda que més van rebre de la seva família, amb diferència amb els altres tipus de suport. Les noies (64,9%) més que els nois (50,1%) i les persones no binàries ressalten per afirmar més sovint que no n'han rebut o necessitat (Taula 6). En aquesta categoria s'han concretat 4 subcategories, i la que inclou més cites és la que es refereix al **suport rebut per gestionar les pròpies emocions** arran de la pandèmia. Les respostes s'han referit a aquesta subcategoria un total de 365 vegades, que alhora es podrien classificar en els següents grups:

- Suport rebut per reduir l'estrès i evitar l'angoixa. Gestionar la por a la COVID-19, a la sobrecàrrega de feina, a la frustració per no poder veure els amics (esmentada aquesta darrera sobretot per adolescents). La menció a suport en la salut mental apareix esmentada força vegades, sobretot també per part d'adolescents. En un cas s'indica concretament que es va proposar a un jove el suport d'un psicòleg. Algunes cites que il·lustren aquest tema són les següents:

A no estressar-me per tota la feina que ens posaven. (Noia, 15 anys)

A fer-me sentir millor quan més angoixada estava. (Noia, 15)

Em van ajudar a que no tingués por a agafar el COVID-19. (Noia, 11)

Em van ajudar en la meva salut mental. (Noia, 16)

Em van oferir un psicòleg. (No binari, 18)

- Suport per mantenir un estat d'ànim positiu, d'alegria:

A ser positiu malgrat tot el que passés. (Noia, 11)

- Suport en l'autoconeixement i en l'autoestima (esmentat sobretot per adolescents):

A conèixer-me a mi mateix. (Noi, 16)

A estimar-me més a mi mateixa. (Noia, 15)

- Suport en sentir-se estimat. S'esmenta el fet de ser conscients d'haver rebut més atenció, sentir-se cuidat i objecte de mostres d'afecte. Inclouem en aquest grup les cites textuais sobre sentir-se acompanyat/da i cuidat/da en la mort de familiars propers:

Em van donar més atenció. (Noia, 14)

Em feien més mimitos. (Noi, 10)

També s'ha inclòs a la categoria de suport emocional, la subcategoria **d'entreteniment**, ja que el sentit en el que ho escriuen denota que els va ajudar a animar-se i distreure's de les preocupacions. Els participants s'han referit a aquesta subcategoria un total de 353 vegades. Infants i joves valoren el suport rebut per part de la família per:

- Distreure's i no avorrir-se:

Fent que el temps passés més ràpid i no fos tan pesat. (Noia, 15)

A tenir-me ocupat per no pensar gaire. (Noia, 15)

- Fent activitats conjuntament:

Compartint moments entretinguts i jugant amb mi. (Noi, 13)

Em distreien, fèiem partits de futbol al menjador, ens muntàvem pistes de ping-pong, miràvem pelis, parlàvem, sortíem a aplaudir, cantàvem i ballàvem. (Noi, 16)

- I, en alguns casos, diuen que:

A gaudir encara que fos una situació difícil. (Noia 17)

També especifiquen que els va ajudar molt el fet de la mateixa **convivència, poder parlar** i compartir moments amb les persones amb qui vivien. S'han referit a aquesta subcategoria un total de **85** vegades i destaca:

- El fet que alguns infants i joves valoren el confinament com una oportunitat de créixer com a família, i que reconeixen que potser no se ho haguessin valorat o no s'hagués produït:

Vam passar un temps magnífic amb la família. (Noia, 15)

Ens vam unir molt més, ja que estàvem tot el dia junts. (Noi, 15)

Valorar el temps amb ells. (Noia, 17)

- La valoració positiva de l'escolta de les famílies especialment en el cas de tenir problemes:

Parlar amb ells i sentir-se escoltat. (Noia, 16)

Poder parla obertament sobre el problema. (Noia, 15)

A xerrar amb ells en moments complicats. (Noi, 18)

Similar a la subcategoria anterior, apareix la subcategoria **companyia**, a la qual s'han referit un total de **83** vegades. Infants i joves perceben que el suport de la família els ha ajudat a no sentir-se sols i soles:

A no sentir-me realment aïllada de la gent. (Noia, 16)

A fer que em sentís estimada i acompanyada. (Noia, 17)

(a valorar) Les coses simples, com estar una estona amb ells. (Noia, 16)

La categoria “**Suport instrumental**”, és la segona més esmentada com a suport rebut per part de la família i s’ha concretat 6 subcategories. La subcategoria que inclou més cites és la que ha estat definida com “**suport als estudis**”. Les persones participants s’han referit a aquesta subcategoria un total de **270** vegades. Per tant, es pot valorar que, per la majoria de participants, les famílies en general van constituir una font de suport important pel seguiment dels estudis:

Si no entenia coses m’ajudaven. (Noia, 11)

(m’ajudaven) A organitzar-me per poder fer tots els deures i classes i extraescolars. (Noia, 14)

A aprendre coses que no entenia a les classes virtuals. (Noia, 15)

A més, en alguns casos, s’entreveu que la família va ajudar a poder donar resposta a una demanda de tasques per part del centre educatiu que els participants valoren com excessiva:

Algunes vegades en el confinament sentia que no podia fer tots els deures que posaven. (Noia, 14)

(la família) em va ajudar a fer la gran quantitat de feina escolar que ens van posar. (Noi, 16)

Continuant dins el suport instrumental, mencionen haver rebut i valorat positivament el suport **per part de la família en organitzar les seves rutines diàries** en **93** ocasions. Per exemple, valoren el suport en la gestió del temps per estar ocupat/da, ser més ordenat/da:

(m’han ajudat) A saber organitzar-me el temps i a seguir una rutina. (Noia, 16)

També l’ajuda per a mantenir les rutines bàsiques de la vida diària:

(m’han ajudat) A baixar del llit, vestir-me, dutxar-me i posar-me al bipedestador. (Noi, 14)

En alguns casos es valora el suport de la família en recuperar rutines anteriors que amb el confinament van quedar trencades i que en alguns casos costava tornar a fer:

A sortir de casa quan es podia, ja que no volia. (Noia, 15)

També mencionen haver rebut i valorat positivament el suport instrumental en temes vinculats amb **l’alimentació** en **70** ocasions. En aquesta subcategoria s’esmenta i valora positivament el fet que la família els preparés els àpats diaris, però també el fet d’aprendre a cuinar i de seguir una alimentació saludable:

(la família) M’ha ajudat a menjar bé, ja que era molt fàcil estar tot el dia menjant porqueries. (Noi, 14)

També dins la categoria de suport instrumental hem inclòs les vegades que mencionen haver rebut i valorat positivament el suport per poder **fer esport o exercici**, en 27 ocasions.

La meva família i jo fèiem exercici físic a casa i d’aquesta manera ens distrèiem una mica tots. (No binari, 17)

(la família em van ajudar) A no desmotivar-me en el meu esport. (Noia, 14)

Algunes respostes esmenten el suport per aconseguir o que se’ls facilités la **connectivitat a internet**, esmentat per part de participants en 37 ocasions.

Em deixaven el wifi quan el necessitava per poder fer deures millors perquè en aquell moment no tenia wifi, ara sí. (Noia, 14)

Finalment en 7 casos es valora el **suport econòmic** ofert per la família per ajudar a les despeses derivades del confinament i de no poder treballar.

La meva mare amb la feina. (Noia, 10)

En la categoria de **suport informacional**, les persones participants s'han referit sobretot a la **informació que ha rebut de la COVID-19**, especialment per a la **protecció dels contagis** i mesures preventives, en un total de **54** vegades. En aquest tema només hem obert una subcategoria. Infants i adolescents perceben que el suport de la família els ajudat en diferents moments: en alguns casos, quan van tenir el COVID-19 la família els va donar suport i ajudar a recuperar-se. En altres, es menciona l'ajut de la família per rebre informació i parlar sobre el COVID-19 i la seva prevenció, i conèixer l'estat de salut de la família extensa:

A saber com es trobava tota la família. (Noi, 18)

A aprendre les normes de la COVID-19. (Noia, 9)

A centrar-me i fer-me saber el que passava. (Noi, 15)

En diverses ocasions es menciona que la família va ajudar a mentalitzar-los de la importància de no sortir amb les amistats ni per fer activitats i que calia quedar-se a casa:

Mentalitzar-me que no podia anar a entrenar. (Noia, 17)

Més enllà de les tres categories, hi van haver 23 respostes en les quals especificaven que la família **no els havia proporcionat cap suport**. Es tracta sobretot d'adolescents d'entre 14 i 17. A part hi ha 15 joves que indiquen que "**no van tenir problemes**".

No em va ajudar gaire ja que ells treballaven amb normalitat. (Noi, 18)

Res, no tinc pares. (Noi, 11)

El principi en passar temps amb família, però finalment res. (Noi, 15)

3.2.2. Suport del centre educatiu

La pregunta: **Si des de l'escola se't va ajudar, en quines 2 coses et van ajudar més durant el temps de confinament?** va ser contestada per un total de 560 alumnes (el 46,1% del total de la mostra). Hi podien escriure dues respostes. El nombre de cites que hem comptat a cada resposta és el següent:

- Nº respostes 1a opció: 560
- Nº respostes 2a opció: 257
- Nº total de cites: 817

Taula 7. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre el suport del centre educatiu (N=560)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	Nº cites	%
Instrumental	Suport als estudis	353	
	Connectivitat a les classes online	84	
	Organització de tasques escolars	40	
	Esport i/o exercici	4	
Total suport instrumental		481	58,9%
Emocional	Suport per gestionar les emocions	95	
	Entreteniment	66	
	Contacte amistats	26	
	Companyia	12	
Total suport emocional		199	24,4%
Suport informacional	Protecció – informació COVID-19	20	2,5%
Altres	Ajuda inespecífica	9	1,1%
No proporcionat (No em van ajudar)		103	12,6%
No necessari (No ho vaig necessitar)		5	0,6%
Total cites		817	100%

Taula 8. Tipus de suport segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	16,1%	21,2%	40%
Total suport instrumental	55,2%	62,5%	40%
Total suport informacional	2,7%	2,1%	0%
No proporcionat (No em van ajudar)	24,9%	12,8%	10%
No necessari (No ho vaig necessitar)	0,8%	0,7%	10%
Ajuda inespecífica	0,4%	0,7%	0%
Total	100% (46,7%)	100% (51,5%)	100% (1,8)

Es va demanar a l'alumnat participant que concretessin 2 coses en les quals l'escola els va ajudar durant el període de confinament. Dels 1216 participants, un 37,2% (452 participants) diuen de forma explícita que l'escola els va proporcionar algun tipus d'ajuda o suport durant el període de confinament, un 12,6% dels participants responen que no els van proporcionar cap ajuda (sobretot per part dels nois), i un 0,6% responen que no van necessitar cap tipus d'ajuda. El 54,9% dels participants no van respondre aquesta pregunta (Taula 7).

Del total de respostes (817), la gran majoria fan referència al **suport de tipus instrumental** que ha proporcionat l'escola (58,9%), en aquest cas més percebut per part de les noies que dels nois (Taula 8). Més d'un 40% de les respostes assenyalen el **suport per poder continuar amb els estudis** i mencionen l'ajuda rebuda per realitzar les tasques escolars, per comprendre els temes i no perdre el ritme dels aprenentatges, per no perdre el curs i poder aprovar:

Els professors es van oferir per dubtes que tingués. (Noi, 16)

Vam tenir l'oportunitat de mantenir tutories individuals de manera virtual, les quals van ser útils per fer saber al professorat com portàvem la situació i els estudis. (Noia, 16)

En alguns casos, aquest suport als estudis té un matís de suport emocional i motivacional, en el sentit que els van ajudar a motivar-se per seguir aprenent:

(van ajudar) A no oblidar que estudiar és important. (Noia, 11)

(van ajudar) A seguir aprenent malgrat aquella situació. (Noia, 11)

L'escola va proporcionar suport en qüestions pràctiques com les **connexions wifi, ordinadors** i suport per seguir les classes online; alguns exemples d'aquesta subcategoria son:

(em van ajudar) A connectar-me a classes virtuals i poder fer la classe com si estiguem a l'escola. (Noia, 11).

Em van donar ordinadors per seguir les classes. (Noi, 10)

En alguns casos el suport instrumental va tenir repercussions més enllà de l'entorn escolar. En aquest sentit, l'aprenentatge que es va derivar de l'ús de tecnologies va resultar útil per poder mantenir les relacions amb altres companys:

A mi l'escola em va ajudar per que gràcies l'aplicació de les videotrucades, quan acabava la classe podia jugar amb els meus companys. (Noia, 11)

En menor mesura, les persones participants perceben que l'escola les va proporcionar ajuda i suport en **l'organització de les tasques escolars** i, en general, en les tasques diàries. El fet de tenir programades activitats escolars, i tasques online, les ajudava a organitzar el temps diari:

Planificar el temps d'estudi (fèiem classes virtuals). (Noia, 16)

Amb el dia a dia i l'organització diària en tots els aspectes. (Noi, 16)

Quatre respostes, corresponents a 4 persones diferents, comenten que l'escola, a través del professorat d'educació física, els ha ajudat a seguir **fent esport**.

A educació física fèiem videotrucades i practicàvem exercici, així em mantenia actiu. (Noi, 16)

Un 24,4% de les respostes de les persones participants fan referència a l'escola com a proveïdora de **suport emocional**. També en aquest cas més les noies que els nois. Dins d'aquesta categoria s'hi ha considerat, a més dels comentaris que directament feien referència al fet d'haver rebut ajuda a nivell emocional, altres comentaris que expressen que l'escola va ajudar a entretenir-se, a contactar amb les amistats i a sentir-se acompanyats. Les respostes que s'han classificat en la subcategoria de **suport per gestionar les emocions** fan referència al fet que els participants a l'estudi van rebre trucades o correus electrònics del professorat i, a vegades, d'altres professionals, per donar-los suport, per animar-los durant el confinament, per preguntar com estaven ells i elles i els seus familiars, ajudant a tranquil·litzar-se i a disminuir la preocupació pels estudis.

En el cas dels tutors de la meua classe, cada setmana organitzaven un Meet per dur a terme la tutoria. Es parlava d'allò que havíem fet durant la setmana i si hi havia alguna cosa que ens preocupava. A mi, personalment, em va ajudar molt a no perdre l'esperança. (Noia, 17)

Van posar un psicòleg i fèiem trucades on podíem explicar com estàvem. (Noia, 17)

Hi havia professors que sempre escrivien correus preguntant-nos com estàvem, si teníem alguna preocupació, si hi havia alguna cosa que no havíem entès... Simplement el fet que alguns professors dediquessin una part del seu dia a escriure'ns em feia sentir especial. (Noia, 17)

També en algun cas s'esmenta que els van ajudar “a no tenir por” (Noia, 11) i mencionen el tema de la salut mental:

A no pillar una depressió del cojón. (Noia, 18)

Dins del suport emocional també s'hi han inclòs totes les respostes que manifesten que l'escola els ha ajudat a **entretenir-se i a evitar l'avorriment**. La gran majoria responen simplement que els va ajudar a “no avorrir-se”, a “divertir-se” o “entretenir-se”. Alguns casos especifiquen que el fet que els demanessin feines a l'escola els distreia de la situació i el temps passava més de pressa:

Van posar feina i així estava una mica distreta i deixava de pensar amb els problemes una estona. (Noia, 15)

Quan feia classes passava mes ràpid el temps. (Noia, 14)

Un percentatge més baix de respostes fan referència a què l'escola, gràcies a les videotrucades, va permetre mantenir el **contacte amb els amics** i els companys de classe. En aquest bloc, les respostes van més enllà de l'aspecte purament instrumental, i inclouen la dimensió de suport emocional que implica poder mantenir el contacte amb els companys:

Les videotrucades per socialitzar amb els companys i poder fer classe. (Noi, 16)

A no perdre el contacte amb els companys amb les classes online. (Noi, 14)

A passar el temps i poder seguir veient els companys i companyes. (Noia, 10)

Finalment, dins dels suport emocional, 12 respostes fan referència explícita al fet que l'escola els va **ajudar a sentir-se acompanyats i acompanyades** durant l'etapa del confinament. Els va ajudar a “no estar sol/a” o “no sentir-se tan sol/a”, que és com ho expressen la majoria.

Un 2,5% de les respostes les podem classificar dins del **suport informacional**. Fan referència, bàsicament, a l'ajuda que van rebre en relació amb la COVID-19 i a la forma de protegir-se. Així, l'escola els va ajudar a:

Conèixer més el coronavirus. (Noi, 14)

Em van ajudar a posar-me bé la mascareta. (Noia, 9)

A mantenir la distància. (Noia, 10)

Les persones participants que afirmen que l'escola **no els va proporcionar cap ajuda**, assenyalen que altres persones van ajudar més que l'escola: “les meves germanes em van ajudar molt més que els professors” (Noia, 16), o que altres persones els van ajudar més que l'escola: “No em va ajudar ningú ja que ningú sabia utilitzar el classroom” (Noi, 15). Cal destacar que dins d'aquest grup de respostes, algunes posen de manifest que, no només no se'ls va proporcionar ajuda, sinó que més aviat perceben l'escola com a generadora de més dificultats, sobretot per la quantitat de feina que els van encarregar:

No se'm va ajudar, només teníem feina i en havíem d'espavilar sense que ningú ens expliqués com anava. (Noi, 14)

3.2.3. Suport de les activitats de lleure

La pregunta: **Si des de les activitats extraescolars o de lleure se't va ajudar, en quines 2 coses et van ajudar més durant el temps de confinament?** va ser contestada per un total de 398 d'alumnes (el 32,7% del total de la mostra). Hi podien escriure dues respostes. El nombre de cites que hem comptat a cada resposta és el següent:

- Nº respostes 1a opció: 398
- Nº respostes 2a opció: 135
- Nº total de cites: 533

Taula 9. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre el suport de les activitats de lleure (N=398)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	Nº cites	%
Instrumental	Esport i/o exercici	165	
	Classes online	39	
	Suport estudis	34	
	Hàbits alimentaris saludables	4	
	Organització temps	3	
	Connectivitat-recursos	2	
Total suport instrumental		247	46,3%
Emocional	Entreteniment	87	
	Suport per gestionar les emocions	55	
	Contacte amistats	18	
Total suport emocional		160	30%
Total suport informacional	Protecció – informació COVID-19	3	0,6%
Altres	Ajuda inespecífica	2	0,4%
No proporcionat (No em van ajudar)		95	17,8%
No vaig fer extraescolars		23	4,3%
No necessari (No ho vaig necessitar)		3	0,6%
Total cites		533	100%

Taula 10. Tipus de suport segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	13,9%	24,6%	33,3%
Total suport instrumental	43,9%	53,6%	33,3%
Total suport informacional	0,6%	0%	0%
No proporcionat (No em van ajudar)	32,8%	16,6%	16,7%
No necessari (No ho vaig necessitar)	0,6%	0,9%	16,7%
Ajuda inespecífica	1,1%	0%	0%
No vaig fer extraescolars	7,2%	4,3%	0%
Total	100% (45,3%)	100% (53,1%)	100% (1,5)

Es va demanar a les persones participants que concretessin 2 coses en les quals les activitats de lleure i extraescolars els van ajudar durant el període de confinament. Dels 1216 participants, un 22,9% (279 participants) diuen de forma explícita que aquest tipus d'activitats els va proporcionar algun tipus d'ajuda o suport durant el període de confinament, i un 67,3% de les persones participants no van respondre aquesta pregunta, potser perquè no feien extraescolars, o potser perquè no van identificar

cap ajuda (Taula 9). Són sobretot els nois, una tercera part, els que afirmen que no els van ajudar (Taula 10).

La major part de les respostes fan referència al **suport de tipus instrumental (46,3%)**, amb més cites de noies que de nois. Crida l'atenció que més del 30% de les respostes han esmentat la importància que han tingut les activitats extraescolars i de lleure per **continuar fent esport**. Moltes respostes diuen senzillament que des de les activitats extraescolars els van ajudar a fer esport, entrenar, fer exercici físic, en diferents esports. Algunes persones destaquen el fet de poder seguir fent esport a casa, a estar en forma, mantenir els hàbits de l'entrenament

Fer esport de manera telemàtica, per no perdre el ritme i seguir en contacte. (Noia, 18)

Es feien entrenaments telemàtics per no perdre la forma física ni l'hàbit de fer esport. (Noia, 16)

Tot i que aquesta categoria s'ha inclòs dins del suport instrumental, la possibilitat de fer esport i exercici físic des de casa tenia també un component emocional relacionat amb el fet de sentir-se acompanyats/des, de dedicar un temps a desconnectar de la pandèmia i del confinament:

Em van ajudar a no deixar de perdre l'esperança a seguir treballant amb unes bones condicions físiques. (Noia, 15)

A desconnectar de la pandèmia, poder fer esport i oblidar-me d'aquell mal moment. (Noi, 16)

L'esport m'ajudava a desconnectar de tots els estudis i tot en general. (Noia, 14)

Activitat extraescolar compta com a bàsquet: tan entrenadors com companyes d'equip em van ajudar molt en sentir-me acompanyada, he passat la majoria del meu confinament parlant amb una companya d'equip en especial i m'ha fet molt feliç. (Noia, 15)

Hi ha 39 respostes que fan referència a què les activitats extraescolars van consistir en **classes online** que els ajudaven a seguir aprenent **sobretot anglès i música**. Moltes respostes destaquen només que es van fer classes online relacionades amb aquestes activitats, moltes d'elles relacionades amb el suport als aprenentatges escolars. En aquest sentit, aquestes classes o videotrucades els ajudaven amb els deures de l'escola sobretot, a repassar el que havien estudiat. Algun participant comenta que també el van ajudar a concentrar-se i centrar-se més en la feina:

En les classes particulars de física, m'ajudaven a fer les classes amb programes per poder entendre la lliçó i em donaven activitats online. (Noia, 16)

Em van ajudar a acabar totes les tasques que no tenia fets que eren molts. (Noi, 15)

Altres respostes que s'han classificat dins del suport instrumental tenen relació amb el **manteniment d'hàbits saludables**. Quatre participants indiquen que des de les activitats extraescolars que, en tres casos, eren relacionades amb l'esport, els van ajudar a cuidar l'alimentació. Tres de les respostes fan referència al suport en l'organització del temps, per exemple, destaquen que les activitats extraescolars els van ajudar a despertar-se més aviat. Un parell de persones comenten que des d'aquest àmbit se'ls va ajudar a resoldre problemes de **connectivitat amb l'ordinador i el mòbil**.

Un 30% de les respostes fan referència al fet que les activitats extraescolars i de lleure van contribuir al **suport emocional**, sobretot ha estat anotat per part de les noies. Dins d'aquesta categoria, un

nombre considerable de respostes fan referència al fet que les activitats els van ajudar a passar el temps d'una manera entretinguda, que s'ha agrupat dins la subcategoria d'**entreteniment**. Molts utilitzen paraules com "desconnectar", "no avorrir-se", "aprofitar el temps", "entretenir-se", "divertir-se" per explicar com les activitats de lleure els van ajudar. Més enllà d'aquest aspecte més lúdic, altres respostes es poden relacionar directament amb el suport emocional en el sentit que les activitats els animaven, els tranquil·litzaven, els ajudaven a no pensar en el que estava passant, i els preguntaven si estaven bé:

A poder-me evadir i pensar en altres coses a part del confinament. (Noia, 15)

les de rítmica a donar-me ànims perquè em van dir que segur que quan tornés del confinament ho faria encara millor. (Noia, 10)

Quan estava ingressada, trucant sempre i preguntant com estava i donant-me molts ànims. (Noia, 17)

A veure la part positiva de tot allò. (Noi, 17)

Algunes respostes indiquen que a través de les activitats d'oci van poder estar amb els **companys i companyes, mantenir-s'hi en contacte**, xerrar i relacionar-se:

A seguir en contacte amb tot el l'equip tot i les circumstàncies. (Noia, 16)

Les persones participants que afirmen que les activitats de lleure i extraescolars **no els van proporcionar cap ajuda** són 95, i 23 participants diuen que no van fer extraescolars durant el confinament.

Només tres persones esmenten que se'ls va proporcionar informació sobre la pandèmia i les mesures de protecció a través de les activitats d'oci i de lleure.

Informar-me del que passa al món. (Noi, 14)

3.2.4. Suport de la xarxa veïnal i associativa

En aquest apartat s'analitzen les respostes sobre (1) quina ajuda o suport van rebre dels serveis de la comunitat, (2) quines ajudes van poder proporcionar els mateixos infants i adolescents (3) quines ajudes es van proporcionar entre el veïnat.

Ajuda rebuda des dels serveis de la comunitat

La pregunta: **En què et van ajudar els centres o associacions de la llista (educatius, de lleure, culturals, d'esports, serveis socials, de salut, associacions de veïns)?** va ser contestada per un total de 508 d'alumnes (el 41,8% del total de la mostra) i tot i que se'ls demanava només una resposta, alguns en van escriure dues:

- Nº respostes 1 opció: 508
- Nº respostes 2 opció: 39
- Nº total de cites: 547

Taula 11. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre el suport de la xarxa veïnal i associativa (N=508)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	Nº cites	%
Instrumental	Ajuda de l'escola: aprenentatges, connectivitat	87	
	Esport i/o exercici	37	
	Organització - rutines - adaptació	34	
	Suport en salut	29	
	Nous aprenentatges	20	
	Fent Música	18	
	Abastament alimentari	3	
Total suport instrumental		228	41,7%
Emocional	Entreteniment	105	
	Suport per gestionar les emocions	85	
	Contacte amistats	8	
	Companyia	7	
	Suport del veïnat	7	
	Suport psicològic	3	
Total suport emocional		215	39,3%
Informacional	Rebre informació	7	
	Informació salut	28	
Total suport informacional		35	6,4%
No proporcionat (No em van ajudar)	No em van ajudar	43	7,9%
Altres	Ajuda inespecífica	26	4,7%
Total		547	100%

Taula 12. Tipus de suport segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	37,7%	49,4%	44,4%
Total suport instrumental	41,7%	32,8%	44,4%
Total suport informacional	3,1%	7%	11,2%
No proporcionat (No em van ajudar)	11,4%	6,3%	0%
Ajuda inespecífica	6,1%	4,4%	0%
Total	100% (44,9%)	100% (53,3%)	100% (1,8%)

El conjunt d'infants i adolescents que han respost el qüestionari han fet 228 comentaris en relació amb el **suport instrumental** que han rebut per part dels centres o associacions de la comunitat, amb més cites de nois que de noies (Taules 11 i 12). En primer lloc, destaquen **l'ajuda rebuda per part dels centres educatius**. Tot i que aquests tipus de centres ja hi tenien una pregunta dedicada, a l'hora de preguntar sobre centres o associacions en general, l'alumnat s'ha tornat a referir als centres educatius. En aquest sentit, parlen de la predisposició d'alguns/es mestres o professorat per ajudar a l'alumnat, sobretot donant suport en la realització dels deures, però també en el subministrament d'ordinadors i de suport emocional.

La mestra hem va ajudar molt. L'escola em va deixar un ordinador. (Noi, 10)

Els mestres em van ajudar amb els deures i es preocupaven molt. Quan la mare va passar el COVID-19 la senyoreta i la directora ens trucaven molt. (Noi, 9)

L'institut va fer el que va poder per mantenir les classes i els professors estaven disposats a ajudar, així que han sigut part de l'aprenentatge. (Noia, 16)

En segon lloc, destaquen la importància que van tenir pels infants i adolescents les entitats esportives, mitjançant les quals van poder continuar fent **activitats físiques i esportives** durant el confinament. L'esport els va ajudar a estar actius i a tenir cura de la seva salut, però també els va ajudar a desfogar-se i a no estressar-se. Cosa similar passa amb el manteniment de l'**activitat musical**, que afirmen que els va ajudar a aïllar-se i a desconnectar de la situació que s'estava vivint.

Els d'esports, a no estar tant estressada i els de salut a estar informada sobre l'actualitat i com avançava la pandèmia. (Noia, 14)

La música i l'esport em van ajudar a desconnectar del que passava al meu voltant i a gaudir del temps que passava sol. (Noi, 15)

La musica, perquè es una font molt important, apart de que et pots aïllar del món, també és entretinguda. (Noia, 15)

El suport rebut per part del **sistema sanitari** és un dels altres elements que es destaquen, sobretot la confiança en l'equip mèdic, tant per ajudar-los en cas de posar-se malalts o malaltes, com per la tranquil·litat de saber que hi són.

Els metges em van ajudar a estar més tranquil·la perquè sabia que si em passava alguna cosa podia anar-hi a demanar ajuda. (Noia, 10)

També es van sentir ajudats i ajudades en l'**organització personal, i en el seguiment de rutines**. Són sobretot els i les adolescents d'entre 15 i 16 anys qui apunten que la rutina els va ajudar a viure amb certa normalitat la situació que s'estava vivint.

A trencar la rutina en el sentit de despertar-me, fer deures, menjar i dormir. (Noi, 16)

En fer que la situació sembles més normal. (Noi, 16)

Poder-me adaptar millor a la situació actual. (Noi, 16)

Es recullen 215 comentaris vinculats amb el **suport emocional** (sobretot de les noies) que reben dels centres o associacions de la comunitat, tot i que com hem vist en els que hem categoritzat com a suport instrumental, hi ha una vessant també de suport emocional. D'aquests, bona part fan referència a l'**entreteniment** i la diversió que els hi van proporcionar aquestes entitats i associacions, i que van contribuir a evitar o minimitzar l'avorriment de l'aïllament que podia ocasionar el confinament.

Distreure'm del que passava fora. (Noia, 16)

En fer més dinàmic el confinament. (Noia, 15)

A poder gaudir d'una de les coses que més m'agrada sense que la meva família molestés. (Noia, 15)

Les associacions i els centres de la comunitat també tenen un paper important en el **suport emocional** que van oferir als infants i joves. Poder estar connectats amb els centres i associacions els va ajudar a mantenir la il·lusió, a passar millor el confinament i a controlar més les seves emocions.

Gestionar la situació i saber controlar les emocions. (Noia, 16)

En seguir endavant i no perdre l'esperança. (Noia, 16)

Em van ajudar a aguantar el confinament, i em va passar ràpid. (Noia, 14)

A no perdre el cap. (Noia, 16)

Finalment els centres i associacions també ajuden a mantenir el vincle amb les altres persones, fet que genera sentir-se acompanyat i mantenir el contacte amb les amistats o generar espais de suport mutu i entreteniment entre el veïnat.

En no sentir-me sola. (Noia, 10)

A no perdre el contacte. (Noia, 11)

Entre balcó i balcó, amb els veïns, parlàvem i així passàvem el temps. (Noia, 15)

Un altre dels elements en el que contribueixen els centres i les associacions és el **suport informacional**, és dir rebre informació tant de la situació que s'estava vivint, com de les normatives sanitàries a seguir per minimitzar els riscos i els contagis

A respectar les distàncies de seguretat i aprendre les normes del COVID-19. (Noi, 16)

Principalment em van ajudar a informar-me sobre la situació. (Noia, 17)

Finalment, hi ha 43 comentaris que fan referència a **la manca de suport** rebut per part dels centres i associacions. Els comentaris no permeten aprofundir en les explicacions, ja que es limiten a dir que no els van ajudar. D'entre aquests, són pocs els que comenten que no van necessitar res. També hi ha 26 cites que diuen que sí que van rebre ajuda però no especifiquen de quin tipus.

Ajuda proporcionada pels mateixos infants

La pregunta: **En què tu vas poder ajudar?** va ser contestada per un total de 338 alumnes (un 27,8% sobre el total de la mostra) i només se'ls demanava una resposta.

Taula 13. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre l'ajuda proporcionada pels infants i adolescents (N=338)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	Nº cites	%
Emocional	Entreteniment	35	
	Suport per gestionar les emocions	33	
	Millora convivència/cura familiar	22	
	Compartint - parlant - escoltant amistats i veïnat	15	
	Portar-me bé, tenir paciència	11	
	Companyia	7	
Total suport emocional		123	36,4%
Instrumental	Sent responsable - no sortir - no contagiar	29	
	Tasques domèstiques	25	
	Suport connectivitat, TIC i estudis	19	
	Abastament/ajuda veïnat	14	
	Esport i/o exercici	6	
	Reivindicació cultura/suport veïnal	5	
Total suport instrumental		98	29%
No vaig ajudar	No vaig ajudar	103	30,5%
Altres	Ajuda inespecífica	14	4,1%
Total		338	100%

Taula 14. Tipus de suport segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	29,3%	42,8%	25%
Total suport instrumental	26%	31,1%	37,5%
No proporcionat (No em van ajudar)	40%	22,2%	37,5%
Ajuda inespecífica	4,7%	3,9%	0%
Total	100% (44,4%)	100% (53,3%)	100% (2,4%)

Es recullen 338 comentaris en relació amb el que infants i joves pensen que van poder ajudar durant la pandèmia, tot i que una tercera part pensa que no ho va poder fer (afirmació més freqüent per part dels nois) (Taulas 13 i 14). Una altra part important dels comentaris (123), fa referència al **suport emocional** (molt més citat per les noies) que consideren que van aportar a la resta de persones, sobretot a través d'**entretenir**, animar o tranquil·litzar a les persones del seu entorn. Fer-los riure, calmar-los, animar-los, o distreure'ls són els comentaris més repetits.

A distreure a la resta. (No binari, 14)

Vaig ajudar a fer sentir bé als meus companys, i a tranquil·litzar els veïns. (Noia, 11)

A treure somriures a la gent. (Noia, 14)

A tranquil·litzar a la meva família del COVID-19. (Noi, 11)

Aquest **suport emocional** es proporciona sobretot a l'àmbit familiar, ajudant a millorar la convivència familiar i tenint cura d'ella. Destaquen les expressions de **portar-se bé i tenir paciència**. També amb les **amistats i els veïns amb qui comparteixen**, escolten, parlen i fan companyia.

Estar més amb la meva família. (Noi, 10)

A mantenir-me amb contacte amb els meus familiars, sobretot amb els meus avis, és a dir a que socialitzessin i compartissin més temps amb altres persones. (Noi, 15)

En passar més temps amb els amics jugant a vídeo jocs mentre parlem en vídeo trucada. (Noi, 11)

També a fer sentir millor a les meves companyes i entrenadors, fer-los somriure cada dia, socialitzar amb ells, escoltar-los, conèixer-los encara més, fer passar més bé el confinament, i fer-los veure el que són per mi. (Noia, 15)

Fer sentir còmode a la gent del meu voltant i perquè es sentissin segurs d'explicar allò que els turmentava i no tenien ningú a qui explicar-li. (Noi, 18)

Hi ha 98 comentaris que fan referència a diferents tipus de **suport instrumental**, entre els quals es diferencien, en primer lloc, els que estan vinculats amb actituds i comportaments com: **ser responsables, no sortir, no contagiar**. Sobresurten els comentaris relacionats en quedar-se a casa i evitar el contagi, tant per protegir-se a un mateix, com a la resta.

A ser responsable i quedar-me a casa. (Noi, 10)

A quedar-me a casa i protegir-me a mi i els del meu costat. (Noia, 11)

En segon lloc, els comentaris relatius a les **tasques domèstiques** com netejar, cuinar, participar en tasques diverses de llar, etc. En general apunten un increment de la seva participació en les tasques domèstiques i d'ajut a la llar familiar.

A fer més tasques de casa. (Noia, 11)

En tercer lloc, afirmen haver ajudat als seus germans i germanes i amistats en **tasques acadèmiques**, com la realització de deures; al veïnat, amb l'**abastament** d'aliments (repartint o fent la compra) o compres vàries segons les necessitats dels veïns i veïnes; i aportant els seus **coneixements en espais educatius no formals**.

Als meus companys i amics que tenien problemes amb els estudis o emocionals. (Noia, 17).

Vaig poder ajudar molt als veïns que eren més grans d'edat, ja que al ser els més vulnerables els hi vam anar a fer la compra o qualsevol tasca que necessitessin. (Noia, 15)

Tan a l'institut com a la salut no crec que ajudés en res o gaire res, però en l'esport i el lleure vaig ajudar aportant les meves ganes a fer les coses i la meva motivació i també tot el que jo sabia. (Noia, 15)

Alguns comentaris (5) també fan referència a la **participació reivindicativa i de suport comunitari** com donar suport a les activitats que es feien o contribuir en tasques comunitàries.

En donar suport perquè no es tanquessin les activitats. (Noia, 11)

Quan ens vam quedar sense mascaretes vaig fer mascaretes de tela amb la meua tia. (Noia, 16)

En un centenar de comentaris els infants i joves afirmen **no haver ajudat**. Entre aquests, però, es reitera la idea de no haver pogut ajudar, més que no pas de no haver volgut ajudar. Per tant, alguns no és que no volguessin ajudar, sinó que no podien.

En tot el que podia. (Noi, 14)

No vaig poder ajudar en res. (Noi, 14)

No em van deixar sortir de casa. (Noia, 14)

No vaig poder ajudar gaire. (Noi, 15)

Ajudes proporcionades entre el veïnat

La pregunta: **En què penses que s'han ajudat els veïns i veïnes del teu barri/poble?** va ser contestada per un total de 502 d'alumnes (el 41,3% del total de la mostra) i tot i que se'ls demanava només una resposta, alguns en van escriure dues:

- Nº respostes 1 opció: 502
- Nº respostes 2 opció: 32
- Nº total de cites: 534

Taula 15. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre el tipus d'ajuda que es va proporcionar entre el veïnat (N=502)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	Nº cites	%
Emocional	Entreteniment	45	
	Suport per gestionar les emocions	49	
	Atendre col·lectius/necessitats concretes	36	
	Companyia	23	
	Suport mutu	21	
	Suport als infants	13	
	Mantenir el contacte i crear relacions	14	
	Convivència / empatia	14	
Total suport emocional		215	40,3%
Instrumental	Abastament	132	
	Activitats del veïnat als balcons i patis	22	
	Acció comunitària -actes festius – organització	8	
	Suport dels hospitals i personal sanitari	8	
	Suport estudis	6	
	Netejar pisos / escales / barri	7	
Total suport instrumental		183	34,3%
Total suport informacional	Protecció - informació COVID-19	18	3,4%
No van ajudar	No van ajudar	114	21,4%
Altres	No tinc veïns	4	0,7%
Total		534	100%

Taula 16. Tipus de suport segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	32,7%	39,2%	0%
Total suport instrumental	34,1%	39,9%	63,6%
Total suport informacional	3,1%	3,4%	0%
No proporcionat (No em van ajudar)	29,1%	16,8%	36,4%
No tinc veïns	0,9%	0,7%	0%
Total	100% (44,4%)	100% (53,4%)	100% (2,2%)

De les 534 respostes, 215 fan referència al **suport emocional** que es fan entre veïns i veïnes del barri o poble, tot i que sobretot els nois i les persones no binàries afirmen més sovint que les noies que no van observar que es realitzés cap mena de suport entre el veïnat (Taules 15 i 16). Pel que fa al suport emocional, es dona a través d'activitats d'**entreteniment**, que ajuden a passar bones estones i a divertir-se. També contribueixen a **tranquil·litzar-se i a estar més animats**, i en general a donar-se **suport mutu**.

A passar els dies del confinament més divertits, ens deixaven llibres, ens fèiem algunes manualitats i fins i tot un veí feia concerts per el barri. (Noia, 11)

En ajudar-nos a no tenir por, a divertir-nos durant les hores i a tranquil·litzar-nos en una respiració profunda. (Noia, 11)

A estar més contents. (Noia, 10)

Animant i fent el confinament més lleu. (Noi, 17)

En que si algú necessitava qualsevol cosa s'ho compartien. (Noia, 15)

Perquè estàvem en una mala situació i ens havíem d'ajudar mútuament. (Noia, 15)

Es percep que s'ha ajudat quan hi havia necessitat i en tot el que s'ha pogut, principalment a les **persones grans i a les persones amb més necessitats**.

En qualsevol cosa que s'ha necessitat, ja sigui per portar coses de fora quan alguna gent no podia sortir, o per fer sentir millor al nens petits, o per ajudar a les persones que fem esport (fent-nos xerrades als entrenadors i trucades telemàtiques que t'ajuden a motivar-te i a seguir endavant) i moltes coses més... (Noia, 15)

A ajudar les persones amb problemes. (Noi, 11)

En menor mesura, també es fan comentaris sobre com els veïns i veïnes s'han fet **companyia** i s'han **mantingut** i fins i tot **creat** noves **relacions** en el marc del barri o poble, i com s'ha vetllat per una bona **convivència**.

Sincerament crec que els veïns s'han ajudat molt a l'hora de la companyia. (Noia, 15)

A crear una colla en el meu barri i tenir el que no teníem anteriorment en ell. (Noia, 16)

Converses al sortir a passejar el gos. (Noia, 17)

A crear una comunitat amb un ambient agradable. (Noia, 16)

Dels 534 comentaris sobre la pregunta en què pensen que es van ajudar els veïns i veïnes del seu barri, 183 fan referència al **suport instrumental**. De llarg, els comentaris més nombrosos són sobre l'**abastament**; fer la compra i assegurar serveis essencials, sobretot a persones en situació de vulnerabilitat.

En fer la compra, ja que alguns veïns eren de risc i ja que hi havia gent més jove doncs els hi feia la compra a ells perquè no es fiquessin en perill. (Noia, 15)

Per exemple al meu carrer hi viu molta gent gran, els adults i els nens els anàvem a fer la compra o els fèiem les coses que necessitaven ja que eren els més dèbils. (Noia, 15)

En tot el que han pogut. (Noia, 14)

Fer **activitats amb el veïnat des del balcó o el pati**, és també vist com activitat d'ajuda entre veïns i veïnes. Aquestes activitats ajudaven a passar-ho bé i animaven a la gent del barri. Es destaquen els comentaris sobre les sortides al balcó en suport al personal sanitari.

Amb els veïns sempre sortíem sempre al balcó i posàvem música, fèiem jocs com el bingo... molta gent sortia i ens ho passàvem molt bé. (Noia, 15)

Han fet que sortíssim tots els veïns al balcó i ens animéssim posant música i fent una mica d'espectacle cada dia a les vuit del vespre. (Noia, 17)

Els infants i joves també reconeixen el suport sobretot l'adreçat a infants, com animar-los, o facilitar-los connectivitat a internet, i el de caire més **comunitari**, amb el conseqüent sentiment d'identitat comunitària que generaven aquestes activitats.

Per exemple hi havia estudiants que no tenien internet a casa i alguns veïns deixaven que utilitzessin el seu wifi. (Noia, 14)

Sobretot, a fabricar mascaretes i a enviar missatges esperançadors. A principis mitjans de març l'Ajuntament va enviar un missatge a tots els habitants del meu poble i es va dur a terme una mena de campanya per crear mascaretes. Es van fabricar centenars d'aquestes, les quals van ser repartides per tot el poble. Això va fer que el meu poble estigués més unit que mai i sense importar a qui li arribaven aquestes mascaretes, hi havia l'alegria de poder ajudar a algú. (Noia, 17)

Alguns comentaris fan referència al **suport informacional**, com la cura que tenien els veïns i veïnes per **evitar contagis i per informar** sobre les mesures de prevenció de la COVID-19.

S'han ajudat a respectar-se en tot moment per mantenir les restriccions de COVID-19 i també que en cas de que es necessités qualsevol cosa o tant mateix suport respectaven les mesures i ajudaven al veïnat. (Noi, 15)

Un 21,4% de les cites fan referència al fet que els veïns i veïnes del seu barri **no es van ajudar en res**.

En el meu barri tothom estava a casa seva i no sortien per res. (Noi, 15)

Res de res de res de res. (Noi, 10)

Finalment hi ha alguns comentaris d'infants i joves que afirmen **desconèixer** el que van fer els veïns i veïnes per ajudar-se.

No sé, yo estaba en mi cuarto leyendo, escuchando música, jugando a videojuegos, viendo películas, haciendo videollamadas con amigos.... (Noi, 18)

3.2.5. Comentaris addicionals per part d'infants i adolescents

A la pregunta final sobre **Si creus que ens hem deixat alguna cosa per preguntar, pots apuntar-la aquí**, el total d'alumnes que van escriure un comentari va ser de 168 les quals han estat també analitzades.

Taula 17. Categories (tipus suport), subcategories (concreció del suport) i número de cites sobre comentaris addicionals (N=168)

Tipus de suport / Categories	Concreció / Subcategories	Nº cites	%
Emocional	Com et vas sentir? Com et va afectar?	30	
	Com et sents ara o quins efectes ha tingut?	20	
	T'agraden / estàs d'acord amb les mesures COVID-19?	12	
	Què vas fer durant el confinament?	6	
Total suport emocional		68	40,5%
No us heu deixat res		100	59,5%
Total		168	100%

Taula 18. Tipus de suport segons gènere

Tipus de suport / Categories	Noi	Noia	No binari
Total suport emocional	32,2%	50,6%	0%
No us heu deixat res	67,8%	49,4%	100%
Total	100% (53,6%)	100% (45,8%)	100% (0,6%)

Hi ha 100 participants que ens diuen que no ens hem deixat res per preguntar (més sovint entre nois que entre noies) però ens centrarem en l'anàlisi de les respostes de les 68 persones (més freqüent entre les noies) que suggereixen preguntes o temes que els agradaria que el qüestionari hagués inclòs (Taules 17 i 18). Totes fan referència a qüestions relacionades amb la **dimensió emocional**, sigui amb la gestió de les emocions o amb el propi estat d'ànim que va provocar o condicionar la pandèmia.

Així, en 30 ocasions s'indica que haurien volgut o **troben a faltar alguna pregunta referida a com es van sentir**. Entre aquestes, algunes persones fan referència a la possible incidència de la pandèmia en la pròpia salut mental:

Crec que molta gent ha necessitat anar al psicòleg després de la pandèmia. Crec que hagués estat una bona pregunta. (Noia 15)

Si la pandèmia ens ha afectat mentalment. (Noia 15)

Consultar sobre la salut mental. (Noia 17)

El comentari d'una jove de 18 anys a la pregunta oberta final enllaça amb la qüestió de **l'impacte de la pandèmia en la salut mental** i l'autoconsciència que la COVID-19, en alguns casos, ha empitjorat la pròpia salut:

Ara no sóc menys feliç, però la pandèmia va tenir un impacte negatiu sobre mi. Ho vaig passar molt malament perquè em sentia engabiada dins el meu cap, on només hi havia pensaments autodestructius, que ja tenia d'abans el confinament. Aquesta temporada no va fer més que augmentar-los. (Noia, 18)

Una jove suggereix un altre tema que, efectivament, no ha estat indagat de forma directa, malgrat que indirectament ha estat reflectit en algunes de les respostes a les preguntes sobre el paper de la família, escola i/o comunitat: la qüestió de **la por a la pandèmia**, sigui per l'impacte en les persones estimades, o pel mateix contagi:

(podríeu haver preguntat) Si tenim més por a l'hora de sortir al carrer o si teníem por de perdre a la gent que estimem. (Noia, 16)

(podríeu haver preguntat) Si algú molt a prop teu s'ha mort. (Noia, 11)

Relacionat amb l'anterior, alguns infants i joves suggereixen que hauria estat interessant incloure alguna qüestió que indagues sobre **com es van sentir durant la pandèmia**:

Com ens vam sentir al sentir que hi havia pandèmia? (Noi, 10)

I altres apunten la conveniència de qüestionar l'impacte de la pandèmia en la sensació de sentir-se més o menys feliç. En concret, se suggereixen preguntes com:

T'has sentit feliç durant la pandèmia? (Noi, 10)

Destaquem el comentari d'un noi que subratlla que ell no ho ha passat malament i que caldria haver demanat a l'inici quina impressió o percepció tenen de la pandèmia (si els va agradar o no bàsicament **la qüestió del confinament**).

Hauríeu d'haver preguntat al principi, que si us ha agradat la pandèmia, per que jo, me l'he pres com unes vacances en les quals la meva mare no m'obliga a fer coses que no m'agraden. I també, heu preguntat moltes coses semblants i estranyes, per què voleu saber on visc, i per què heu donat per fet que tots ho hem passat malament? (Noi, 15)

Finalment, acabem amb el comentari d'un noi que, malgrat no suggereix cap pregunta, coincideix en essència amb aquesta darrera idea:

Bé, gràcies a la pandèmia i la infinitat de temps lliure aquest confinament de més de mig any em va semblar com unes vacances ideals. He d'admetre que em saltava el confinament cada dos per tres, però sempre era amb el mateix grup d'amics de 3-4 persones. Gràcies al confinament he pogut tornar a sortir més de casa ja que tant jo com els meus amics teníem temps lliure, i he pogut tornar a viure una època d'infància, on no tenia cap tipus de preocupació sobre l'institut, feina, extraescolars, compromisos, etc... Aquest confinament he viscut infinitat d'experiències inoblidables: he tornat a quedar amb gent que havia perdut una mica l'amistat, he millorat amistats, hem fet moltes sortides amb bici fins i tot alguna cabana... Sincerament i encara que soni fort, penso que el confinament ha sigut, fins ara als meus 17 anys, la millor etapa de la meva vida, i m'atreveixo a dir que serà la millor etapa de la meva vida, encara que soni una mica trist, si et pares a pensar-ho, he tingut com 9 mesos de festa i m'ho he passat molt i molt bé cada dia. (Noi, 17)

A més, en 20 ocasions es fa referència a l'estat actual, concretament a **com se senten ara, després del període de confinament**, i a quin impacte valoren que ha tingut la pandèmia en ells i elles. Trobem diferents percepcions de la incidència de la pandèmia en la seva vida. Algunes de les participants indiquen que senten que han millorat o són més felices:

La pandèmia encara que hagués sigut una merda, ha fet canviar el pensament de molta gent i sí que és veritat que a molts joves se'ns ha anat l'estabilitat emocional a la merda, però tot i això, sento que soc millor persona. (Noia, 15)

Des de la pandèmia he valorat més les relacions socials. (Noi, 16)

M'han ajudat a valorar el món i a viure la vida bé. (Noi, 15)

He après a valorar les amistats, la família i la vida en si mateixa arrel del confinament. (Noia 17)

En canvi, altres manifesten que se senten pitjor que abans de la pandèmia:

Soc molt menys feliç abans de la pandèmia. (Noia, 10)

Després del que ha passat tenim algun problema psicològic. (Noia, 15)

I algunes de les participants plantegen l'ambivalència amb la qual s'enfronten a la valoració de l'impacte de la pandèmia en les seves vides:

Soc més feliç gràcies al meu treball interior i la meva família i amics però per l'altre part no soc mes feliç ja que la pandèmia està fent que perdem moltes coses i moments. (Noia, 17)

Per acabar l'anàlisi d'aquest apartat, mencionar que 12 persones es refereixen a la conveniència d'incloure alguna pregunta sobre la valoració de les mesures COVID-19. Destaquem les aportacions de

dos nois de 17 anys que reflexionen sobre l'impacte de les mesures COVID-19 en les seves vides; el primer justificant-les per la situació, i el segon qüestionant l'impacte que han tingut aquestes mesures pels joves.

Crec que la gent critica molt durament i sobretot va criticar les mesures contra la COVID-19 des del govern sense tenir en compte la complicació de l'assumpte i per la meva part he de dir que evidentment m'he sentit privat de múltiples coses que no he pogut fer durant aquests tres anys però entenc que ha sigut una situació molt complicada. (Noi, 17)

Mai es va pensar amb els joves, he perdut molt de temps de la meva joventut només per això i a sobre encara hi han restriccions quan crec que no n'hi ha per tant (a mi m'és ben igual perquè ja estic vacunat). (Noi, 17)

4. CONCLUSIONS

El tema que més aportacions ha tingut per part d'infants i adolescents ha estat el de la **família** i d'ella destaquen el suport de tipus emocional que van rebre per part dels seus membres durant el confinament, un suport adreçat, per una banda, a **gestionar les emocions** que els produïen tristesa i angoixa en ser una situació nova, incerta i complexa, i per l'altra banda, a **entretenir-los** per distreure'ls de les preocupacions i fer més amè el confinament. Aquest resultat posa en relleu el paper rellevant que va tenir la família per a infants i adolescents per garantir un espai de cura i d'atenció, i obre l'interrogant de com ho van poder afrontar els que per motius laborals o altres, no van poder estar acompanyats i es van trobar **sols davant l'adversitat de la pandèmia**; són una minoria però hi són. En aquests casos, és necessari que s'ofereixin recursos formals de suport emocional i acompanyament per part de professionals i altres agents que tinguin especial atenció en aquest col·lectiu.

Pel que fa al suport més de tipus instrumental rebut per part de la família destaca sobretot l'ajuda i **acompanyament per seguir els estudis** i que les persones participants reconeixen també com a fonamental per poder complir amb les tasques encarregades pel centre educatiu. Aquí novament pensem amb els que no van tenir aquest suport.

Pel que fa al **suport informacional** destaca que la principal font d'informació sigui la televisió, seguida dels pares, les xarxes socials i el professorat. Es fa necessari, no obstant això, que hi hagi un **acompanyament per part de famílies i equips educatius** que els ajudi a gestionar i comprendre aquesta informació, per tal que puguin entendre el món que els envolta i evitar actituds alarmistes i d'angoixa.

En segon lloc, el paper del **centre educatiu** és complexa d'analitzar. Destaca la manca de suport i satisfacció general que perceben infants i joves sobre els centres educatius. Comparat amb la família, són menys els que anoten en quines coses els van ajudar des de l'escola o institut, i els que ho fan es refereixen sobretot a un suport instrumental fonamentat en poder continuar adquirint **continguts del temari del curs**, especialment a la secundària, tot i que no hagués sigut suficient sense el suport instrumental rebut també des de l'àmbit familiar. D'altra banda, l'acompanyament emocional per part d'escoles i instituts també ha sigut percebut com a insuficient/escàs, però s'ha valorat molt en positiu quan hi ha sigut. Les escoles i instituts necessiten ressituar el seu paper institucional com a font de suport en la vida del seu alumnat, i repensar les seves prioritats davant situacions de crisi. Cal que els centres educatius i els agents de la comunitat s'arrelin al territori de tal manera que actuïn com referents pels infants i joves, sobretot d'aquells que no han pogut rebre un major suport familiar. Tanmateix, alguns/es alumnes agraeixen que se'ls permetés continuar avançant, i sobretot els que també li reconeixen al/la docent un suport de tipus emocional, però altres ho van viure de manera **estressant**, no sabent com fer front a la quantitat de tasques que tenien cada setmana i trobant a faltar el paper del professorat. Cal **reflexionar en profunditat** sobre aquests resultats tenint en compte que a part dels que no han escrit en quines dues coses els va ajudar des del centre educatiu, n'hi ha un centenar que escriuen que no es van sentir ajudats/des per aquest.

De les **activitats de lleure** destaca sobretot un resultat: el suport percebut per part dels que van continuar fent **esport o una altra activitat d'exercici físic** durant el confinament de manera virtual: tenien l'oportunitat i la rutina de moure's en un context de confinament domiciliari, els entretenia i distreia, els connectava amb la figura referent i els i les companyes de l'activitat. Aquestes i altres activitats com la música, els esports i cales, pels que ho tenien abans del confinament, va suposar també un **suport emocional** durant aquest. Cal destacar però que hi ha una bona part de l'alumnat que no va estar vinculat a aquestes activitats, molts d'ells perquè ja no ho estaven abans del confinament, sent aquest també un repte que queda al descobert. Es fa necessari promoure oportunitats de participació

social i comunitària des de les polítiques educatives, que afavoreixin la vinculació d'infants i joves a aquest tipus de recursos.

Respecte a les necessitats percebudes pels infants i adolescents, destaca la **necessitat d'espais d'esbarjo i contacte social** amb la família i els amics. Això, s'uneix a la principal preocupació d'ambdós col·lectius de contagiar el seu nucli familiar, suposa un conflicte intern entre les necessitats personals i la cura a les altres persones, dins un espai on se'ls jutjava com els principals focus de contagi. Tot i això, en general **se senten igual o més feliços** que abans de la pandèmia, però cal tenir en compte que **quasi una quarta part se sent més infeliç**, potser per manca del suport necessari del seu entorn familiar o dels serveis educatius.

Entrant en com infants i adolescents van percebre el **suport de la xarxa veïnal i associativa**, i pel que fa a l'ajuda que van rebre d'aquesta, se centren a identificar els centres educatius, de salut i de lleure, destacant tant el paper que van tenir en el suport instrumental, en els estudis, la prevenció de la salut, però també d'entreteniment i de distracció de la preocupació incertesa que els produïa la situació de confinament. Queda molt poc ressaltat el paper del veïnat com a font de suport, sent esmentat en pocs casos. Per entendre aquest resultat, en primer lloc cal recordar que precisament estaven dins de casa i no es podien moure pel veïnat, sobresortint només **la relació a través dels balcons i patis**, especialment a l'hora de sortir a aplaudir als sanitaris. L'altra, és que el focus de l'ajuda veïnal es va centrar molt més en la gent gran, en ser majoritàriament percebut en la primera fase de la pandèmia com la població més vulnerable i objecte a protegir. Aquest resultat es veu molt clar en la pregunta de si infants o adolescents van **poder ajudar**, destacant respostes relacionades en el fet que **no van poder fer-ho**, i que sovint el que se'ls demanava és que es portessin bé, fossin responsables i no sortissin, amb l'**objectiu de no contagiar**, com si calgués neutralitzar-los. Els que van poder ajudar a d'altres, sobretot els i les més grans, l'ajuda era per un costat **assistencial** vers les persones grans i per l'altra d'**entreteniment** i sobretot un suport fonamental en el tema **tecnològic**. Seguint en l'àmbit comunitari, pel que fa a l'**ajuda entre el veïnat i teixit associatiu** observada pels infants i adolescents, destaca la d'abastament a persones i col·lectius necessitats: portar la compra i altres necessitats com fer mascaretes va ser l'activitat que amb més o menys organització es va dur a terme als barris i pobles estudiats. També l'acompanyament, el suport mutu i l'entreteniment, sorgit sobretot de manera **espontània dins la xarxa familiar i veïnal**, sent menys identificada per les persones participants l'acció organitzada per part d'entitats i ajuntaments. Davant d'aquestes dades, s'hauria de valorar altres formes d'acció col·lectiva i comunitària que permetin connectar les persones des de la virtualitat o des d'espais segurs de relació i ajuda mútua.

En **general**, també s'ha observat en els comentaris finals que fan que sobresurt l'**aspecte emocional**, com a afectació i com una necessitat de suport que van sentir, molt ben valorat quan el van tenir, especialment per part de la família. També se n'extrauen aprenentatges que infants i adolescents han fet durant la pandèmia. Des d'una **perspectiva de gènere**, els resultats mostren que les noies, i també les persones no binàries, tenen més percepció de suport especialment emocional, i en general, a la majoria de les preguntes, les noies han escrit més respostes que els nois. En canvi, els nois són més contundents en afirmar que no se'ls ha ajudat. Els resultats plantegen reptes per part dels serveis i teixit associatiu pel que fa al paper i la mirada que van tenir, almenys en la primera part del confinament, vers la població més jove. També destaca el paper de les mares en la responsabilitat de donar aquest suport emocional, a diferència del pare que, tot i també jugar un rol clau, ho fa amb menys intensitat. Es demostra, de nou, el desequilibri existent en les tasques de les cures dins el nucli familiar.

Per concloure, destaquem la necessitat de promoure una **acció conjunta** des de l'àmbit social i educatiu per part de la **família, l'escola i la comunitat** que proveeixi de suport i acompanyament a la infància i l'adolescència, però també que es promogui la seva participació en moments adversos.